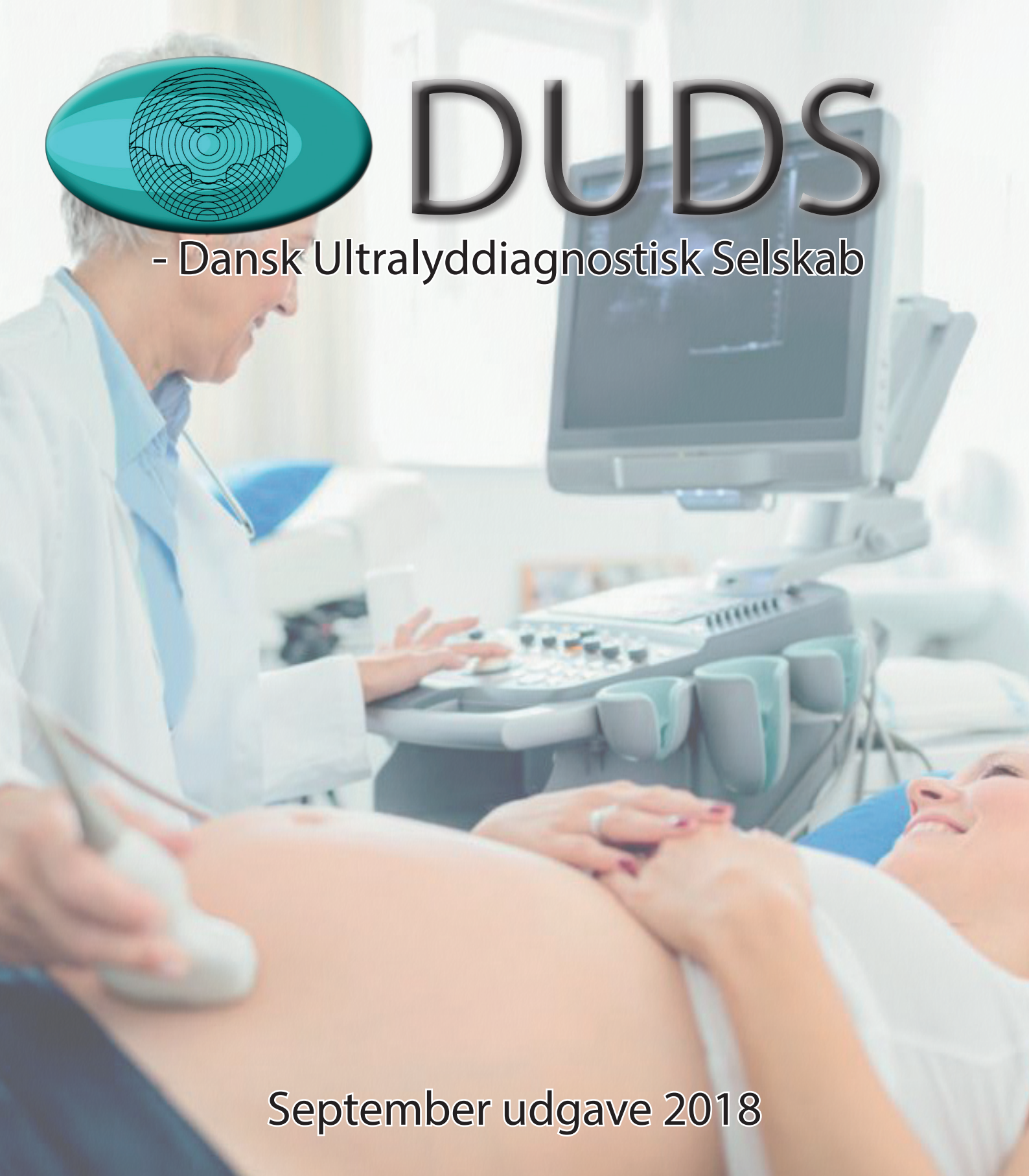

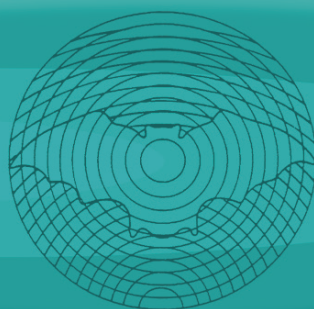
DUDS

- Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab

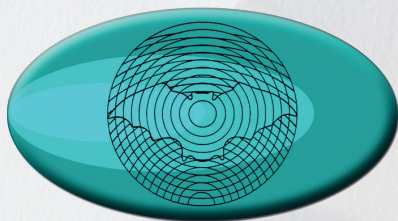

September udgave 2018

DUDS

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab

Bestyrelsen

Formand

Prof., dr.med., Søren Rafaelsen
Røntgenafdelingen
Vejle Sygehus
n-formand@duds.dk

Næstkommende formand

Overlæge Peter Thielsen
Gastroenheden - Kirurgisk Ultralyd
n-formand@duds.dk

Afgående formand

Ovl. Bjørn Skjoldbye
Røntgen og Scanning
Aleris-Hamlet
formand@duds.dk

Sekretær

Reservelæge, Ph.D. Andreas H Brandt
Radiologisk Afdeling
Sjællands Universitetshospital, Køge
sekretaer@duds.dk

Bestyrelsesmedlem og kasserer

Afd.læge Mikkel Seidelin Dam
Radiologisk Klinik
Rigshospitalet
kasserer@duds.dk

Bestyrelsesmedlem

Sonograf Malene Roland Vils Pedersen
Røntgenafdelingen Vejle Sygehus
bestyrelsesmedlem1@duds.dk

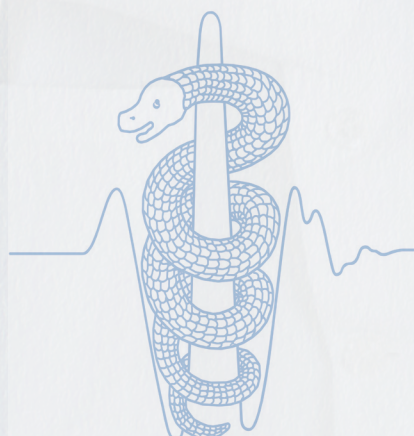
Suppleant

Radiograf, Ph.D studerende Karen Brage
suppleant@duds.dk

Redaktører

Reservelæger Thomas Hasseriis
Andersen (tv) og René Rasmussen (th)
redaktor@duds.dk

Udgiver

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab
udgiver bladet 2 gange årligt i
samarbejde med private sponsorer

Redaktører

Reservelæge
Lars Rene Rasmussen
Børneafdelingen
Aarhus Universitetshospital

Reservelæge

Thomas Hasseriis Andersen
Radiologisk Afdeling
Holbæk Sygehus

Webmaster

Suzanne Cain
web@duds.dk

Trykkeri

Trykkeriet på Rigshospitalet

Oplag

400 eksemplarer

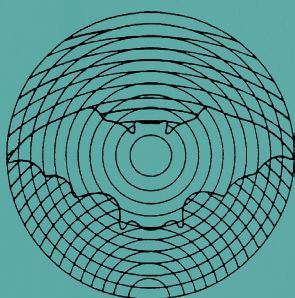
Medlemskab

EFSUMB
European Federation of Societies in
Ultrasound in Medicine and Biology,
som har ca. 19.000 medlemmer

Links

www.duds.dk
www.efsumb.org

Næste deadline: 15. februar 2019

Indhold

Side 4

Formanden har ordet

Side 5

Redaktørerne

Side 6

DUDS videnskabelige efterårsmøde

Side 7

Svar fra Dansk Almenmedicinsk Ultralydsselskab på "Holdningstilkendegivelse vedr. UL i andre specialer" i sidste nummer

Side 11

Kurser

Side 14

DUDS quiz

Formanden har ordet

Det har været en varm sommer og jeg håber alle har haft en god sommerferie.

René Rasmussen og Thomas Hasseriis Andersen stopper som redaktører af DUDS bladet. Der skal lyde en stor tak for den store indsats i begge har lagt for bladet. Malene Roland Pedersen bliver fremover ny redaktør.

I foråret har der været afholdt DUDS kursus i kirurgisk ultralyd og fokuseret kursus i Doppler og avanceret ultralyd.

I september afholdes DUDS klassiske basis kursus i ultralyd, dette kursus er allerede overtegnet. Introkursus i akut abdominal ultralydskanning, herunder FAST og E-FAST finder sted d. 5. november på Rigshospitalet. Der er kursus i muskuloskeletal ultralyd d. 14-16. november i Hvidovre og der er et Master kursus i transrektal ultralyd d. 15-16. november i Svendborg.

Peter Thielsen har tilbudt at stå for næste DUDS efterårsmøde. Det bliver d. 1. november 2018 i Herlev. Se venligst opdateringer på DUDS hjemmeside. Tak til Ole Graumann, som har stået for afholdelse af DUDS efterårs møder i Odense.

Næste verdens kongres i ultralyd (WFUMB 2019) møde afholdes i Melbourne, Australien, d. 5. til 9. september 2019. Yderligere oplysninger kan findes på: <http://www.wfumb.org>. EUROSON finder næste år sted i Granada, Spanien og efterfølgende i Bergen, Norge i juni 2020. Som tidligere nævnt ser vores norske kollegaer gerne stor dansk deltagelse til EUROSON 2020.

Det er mulighed for at søge rejsestøtte hos DUDS, hvis man er aktiv deltager. Ansøgnin-

ger inklusive budget og CV stiles til formanden og fremsendes pr. mail til sekretæren: sekretaer@duds.dk. Man skal være aktiv deltager for at kunne komme i betragtning, dvs have fået godkendt abstract til et videnskabeligt møde. Både foredrag eller poster præsentation kan støttes, såfremt hovedformålet omhandler ultralyd.

På hjemmesiden under "historie" kan der ses en liste over phd'er og disputatser. Skulle der være mangler eller fejl, så tilsend venligst DUDS: navn, titel på afhandlingen, årstal og hvilket universitet den udgår fra, så vil det blive opdateret. Aktuelt forsvare Malene Roland Pedersen hendes PhD om testikulær mikrolithiasis d. 4. oktober 2018 på Vejle sygehus.

Har i kollegaer der endnu ikke er medlem af DUDS må i gerne opfordre dem til at blive medlem af ultralyd selskabet. Medlemskab har mange fordele udover efteruddannelse. På hjemmesiden kan man se flere af disse og under "kontakt" kan man se, hvordan man bliver medlem.

Med venlig hilsen
Søren Rafaelsen, formand

Redaktørerne

Kære DUDS medlemmer.

Det er tid til endnu en DUDS-udgivelse, som desværre bliver den sidste for os nuværende redaktører. Vi byder Malene Roland Pedersen velkommen som ny redaktør.

I denne udgave kan i læse mere om DUDS videnskabelige efterårsmødet - det ser rigtig spændende ud!

I forårsudgivelsen bragte vi DUDS holdnings-tilkendegivelse vedr. UL i andre specialer. Svar herpå fra Dansk Almenmedicinsk Ultralydsselskab er modtaget og kan læses senere i bladet.

Som vanen tro annonceres flere kurser samt den legendariske DUDS quiz.

Rigtig god læselyst!

Thomas H. Andersen og René Rasmussen.

Skal din annonce med i
næste udgave af
DUDS bladet?
- skriv en mail til redaktor@duds.dk

DUDS efterårsmøde

Dato: 1. november 2018

Sted: Herlev Hospital. Store Mødesal.

12:00 - 12:30 Velkomst og sandwich
DUDS Næstformand Peter Thielsen

12:30 - 12:50 DSAM – Ultralyd i almen praksis
Speciallæge i almen medicin Martin Bach Jensen, Center for Almen Medicin, Ålborg Universitet.

12:50 - 13.10 Muskuloskeletal ultralyd set gennem radiologers optik.
Overlæge, Ph.D, Formand for foreningen af Muskuloskeletale radiologer, Philip Hansen, Bispebjerg Hospital.

13.10 - 13.30 World Federation for Ultrasound in Medicine and Biology.
Overlæge, Ph.D, Præsident for WFUMB, Christian Nolsøe, Herlev Hospital

13:30 - 14.00 Ultralydbaseret elastografi ved medicinske leversygdomme
1. res.læge. Ph.D. Maja Thiele, Odense Universitets Hospital

14.00 - 14.45 Kaffepause.

14:45 - 15.15 Ultralyd ved lyskesmerter
Overlæge Bjørn Skjoldbye, Aleris-Hamlet Privathospital.

15.15 - 15.35 Tumorseeding efter biopsi.
Overlæge, Ph.D Torben Lorentzen, Herlev Hospital

15.35 - 16.00 TRUS. Staging af rektalcancer
Professor overlæge Søren Rafaelsen, Vejle Sygehus.

16.00 - 16.20 Vektorflow ultralyd af hjertet
Overlæge, Ph.D Kristoffer Lindskov Hansen, Rigshospitalet.

16.20- 16.30 Afrunding.

Da der serveres et lettere traktament, er tilmelding ønskværdigt: n-formand.duds.dk

Vel mødt!

DAUS

Svar til Bjørn Skjoldbyes indlæg i DUDS bladet marts 2018 vedr. holdningstilkendegivelse til brugen af ultralyd i almen praksis.

Brugen af ultralyd i almen praksis breder sig i disse år. Der er tale om 'klinisk ultralyd' eller 'Point-of-Care Ultrasound' (PoCUS). Udviklingen er kendetegnende for mange kliniske specialer fx kardiologi, gyn/obs og urologi.

I almen praksis anvendes ultralyd typisk ved en række foruddefinerede biomedicinske situationer, som supplement til den objektive undersøgelse. Typisk for at besvare spørgsmål med dikotome udfald som eksempelvis: Er der galdesten? Er der intrauterin graviditet?

Overordnet har det til formål at støtte lægens egen diagnostiske proces, støtte i rettidig visitation og øge kvaliteten i beslutninger omkring behandling. Der er på intet tidspunkt tale om en samlet diagnostisk gennemgang som i det radiologiske speciale.

Erfaringer viser at langt de fleste UL undersøgelser i almen praksis vedrører lægens egen konsultationsproces og kun et mindre antal inddrager forløb mellem sektorer – præcis samme mønster som gør sig gældende for det almenmedicinske konsultationsmønster i øvrigt.

I 2013 nedsatte Dansk Selskab for Almen Medicin (DSAM) en gruppe, der skulle undersøge mulighederne for at implementere brugen af ultralyd i almen praksis. I oktober 2017 resulterede det i, at vi stiftede et selvstændigt selskab "DAUS - Dansk Almenmedicinsk Ultralyds Selskab". Selskabets formål er at

fremme og udvikle forskning, kvalitetssikring og uddannelse indenfor ultralyd i almen praksis. Ambitionen er at skabe en sammenhængende og systematisk strategi for udvikling og implementering af klinisk ultralyd i almen praksis – frem for en mere tilfældig knopskydning som har præget implementeringen i andre specialer.

I samarbejde med forskningsenheden for Almen Praksis ved Aalborg Universitet har vi formuleret en udviklings- og implementeringsstrategi for klinisk ultralyd. Strategi-ens elementer ses i skematisk form i figur 1 sammen med de aktuelt tilknyttede forskningsprojekter. Foruden de nævnte områder rummer strategien også en politisk arm, som sigter mod at bringe brugen af klinisk ultralyd frem til overenskomstforhandlinger mellem PLO og Regionerne.

DAUS

Uddannelse.

De første kurser rettet mod almen praksis blev afholdt i 2014. Uddannelsesprogrammer og kurser rettet mod almen praksis udvikles og afprøves fortsat under forskellige former. Vi har bl.a. haft et frugtbart samarbejde med Center of Clinical Ultrasound, Århus Universitet (CECLUS) og samarbejder med CAMES i Kbh.

Kurserne rettet mod almen praksis inddeles i:

- 1) Intro/appetizer-kurser
- 2) Common trunk-kurser
- 3) Videregående kurser for interesserede, f.eks. MSK, hjerte-lunge eller gynækologi

Common trunk er en basisliste (se faktaboks næste side). Der er en række væsentlige pointer med at definere en common trunk:

- Common trunk skal repræsentere almen praksis.

- Common trunk udgør et ramme for brugen af ultralyd i almen praksis. Den rummer dermed et signal om afgrænsning af brugen. Fokus ligger på opnåelsen af specifikke projektioner som knytter sig til specifikke biomedicinske spørgsmål.

- Omfanget af biomedicin i almen praksis medfører, at common trunk er præget af specialets bredde

- For mange alment praktiserende læger er common trunk ikke relevant i sin fulde udstrækning. I den sammenhæng skal det understreges at praktiserende lægers faglige kompetencer ikke er ens. Vi gennemgår den samme specialistuddannelse, men har ikke

identiske faglige interesser eller profil. Det medfører at der vil være forskel på praktiserende lægers daglige praksis, egen formåen og henvisningsmønstre. De forskelle skal rummes indenfor såvel uddannelse som brugen af klinisk ultralyd.

- På sigt forventer vi implementering af klinisk UL i hoveduddannelsen til almen medicin, som vil tage udgangspunkt i common trunk. Et kursus af den art vil være et skridt mod at sikre ensartet ultralydsuddannelse i specialet.

- Kurser kan udbydes i hele eller dele af common trunk.

- Common trunk er til løbende diskussion. I takt med opgaveudviklingen indenfor almen praksis og udviklingen i brugen af klinisk UL må man forvente, at common trunk forandrer sig.

Forskning.

Det udføres forskning forskellige steder i landet, primært med tilknytning til Forskningsenheden for almen praksis ved Aalborg Universitet (CAM AAU), som har ny teknologi som et af deres kerneområder. Der er igangværende projekter vedr. kvalitetssikring i regi af Audit Projekt Odense (APO enheden ved Syddansk Universitet). I samarbejde med CAMES (Copenhagen Academy for Medical Education and Simulation) planlægges et Delphistudie til nærmere afgrænsning af indikationerne for brug af klinisk ultralyd i almen praksis.

DAUS

Internationalt samarbejde.

Vi arbejder internationalt med kolleger i udlandet og vi har et løbende samarbejde med vore kolleger i specielt Norge - FUA (Foreningen Ultralyd i Allmennpraksis), hvor vi diskuterer og udveksler erfaringer, deltager i og underviser på hinandens kurser mm.

DAUS ser frem til EFSUMB definerede retningslinjer for det almenmedicinske speciale og bidrager gerne til skabelsen af sådanne.

Nationalt samarbejde.

Vi ønsker at fortsætte det gode samarbejde mellem DUDS og DAUS. Som i alle sammenhænge er almen medicin afhængig af et godt forhold til andre specialer. Det er gensidigt, tænker vi. Det er imidlertid vigtigt at fastholde, at indholdet i det lægefaglige speciale almen medicin defineres af lægerne i specialet, således også brugen af klinisk ultralyd. Vi oplever at vores patienter vil profitere af en dygtig og ordentlig implementering af klinisk ultralyd i det almenmedicinske speciale. Den udvikling opnår vi gennem et gensidigt tilfredsstillende samarbejde med andre kompetente og relevante specialer.

Med dette indlæg håber vi at kaste lys over almen praksis og brugen af klinisk ultralyd i almen praksis. Vi byder enhver dialog velkommen og deltager gerne i fælles, fremtidig udvikling af vores samarbejde.

Venlig hilsen bestyrelsen i DAUS

Troels Mengel-Jørgensen

Thomas Løkkegaard

Søren Kæseler Andersen

Ulrike Mehnert

Lars Bredahl Riisgaard

Christian Valentiner-Branth

DAUS afholder 4. årsmøde for ultralyd i almen praksis 26. oktober 2018. Mødet er åbent for alle med interesse for ultralyd i almen praksis.

Program og tilmelding på:

<https://almenultralyd.nemtilmeld.dk>

DAUS

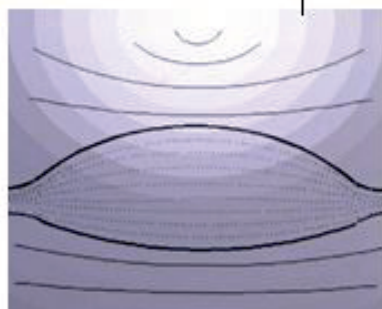
Common trunk for ultralyd (POCUS) i almen praksis i Danmark 2018

Hjerte-kar - <u>Fokuseret hjerteultralyd (FHU)</u>	Gynækologi/obstetrik. - <u>Spiral +/-</u> - <u>Intrauterint foster +/-</u> - <u>Hjerteblink +/-</u> - <u>CRL</u>
DVT - <u>To-punkt kompression</u>	
Lunge - <u>Pleural ansamling</u> - <u>pneumothorax</u> - <u>Interstitielt syndrom</u>	MSK - <u>Ledansamling (store led), skulder, albue, knæ, ankel/fod</u> - <u>Tendinopati (store led)</u> - <u>Bursit</u>
Abdomen - <u>FAST - typisk fri væske i abdomen.</u> - <u>Aorta aneurisme</u> - <u>Hydronefroze</u> - <u>Galdesten</u> - <u>Cholecystit</u> - <u>Urinretention/residualurin</u>	Hud - <u>Phlegmone / Absces (hudnære processer)</u>
	Intervention - <u>Venøs adgang (blodprøve)</u> - <u>MSK intervention</u>

Current research in ultrasonography

Year	Education	Quality assurance	Diagnostics	Ultrasound guided therapy	The consultation process	Health economics	General overview
2017	COMMON TRUNK		<u>Validation study Odense</u> <u>Lung US review</u>		<u>Interview study</u>		<u>Expert survey</u> Review <u>Örenäs study</u>
2018	<u>APO project</u> Review <u>Interview study</u>	<u>APO projekt</u>	<u>Heal pain RCT</u>	<u>Heal pain RCT</u>	<u>Patient survey</u> <u>GULD-cohort</u>		<u>PLO survey</u> <u>Interview study</u>
2019+	<u>Delfi project</u>	<u>Audit GULD cohort</u>	<u>Lung US RCT</u>			<u>Lung US RCT</u>	<u>Norwegian GULD-cohort</u>

Muskuloskeletal

**Dansk Ultralyddiagnostisk Selskabs
22. Kursus i
MUSKULOSKELETAL ULTRALYD
På Hvidovre Hospital**

**Billeddiagnostisk afdeling, GILDHØJ Privathospital
14. til 16. November 2018**

Sted: Auditorium 1, HVIDOVRE Hospital.

Form: 3 dages eksternkursus med forelæsninger, patient-demonstrationer og praktiske øvelser.

Målgruppe: Radiologer, Ortopædkirurger, Reumatologer og andre interesserede.

Indhold: Basale fysiske principper. Teknik og apparatur. Normal anatomi. Kliniske applikationer herunder: skulder, hofte, knæ, ankel/fod, albue, håndled/hånd, power Doppler, ultralyd-vejledte interventionelle procedurer (biopsi, drænage, steroid injektioner).

Deltagerne skal selv udføre ultralydundersøgelser af bevægeapparatet.

Akkreditering: Kurset anbefales af:

- Dansk Radiologisk Selskab (giver 18 CME-point)
- Dansk Ortopædkirurgisk Selskab
- Dansk Idrætsmedicinsk Selskab
- Dansk Reumatologisk Selskab
- European Society of Musculoskeletal Radiology (ESSR)

Kurset tildeles 18 CME-point og svarer til **EFSUMB's level 1 kursus** (European Federation for Societies in Ultrasound in Medicine and Biology).

Kursusledere: Michel Court-Payen, Overlæge, PhD, Billeddiagnostisk afdeling, Gildhøj Privathospital
Akram Dakhil Delfi, Overlæge, Radiologisk afdeling, Herlev Hospital
Merete König, Overlæge, PhD, Radiologisk afdeling, Gentofte Hospital

Undervisere: Danske forelæsere med erfaring indenfor muskuloskeletal ultralyd.

Gæsteforelæsere: Philippe Peetrons, Centre Hospitalier Molière, Bruxelles, Belgium
Rob Campbell, Royal Liverpool University Hospital, U.K.

Kursusafgift: 3.700 kr., som inkluderer frokostbuffet og kaffe. Kursusafgiften for medlemmer af de ovennævnte selskaber, som godkender kurset, samt associerede skandinaviske selskaber, er reduceret til 3.500 kr.

Tilmelding: muskel@duds.dk
Kursussekretær Annette Matthiesen senest den 1. november 2018.

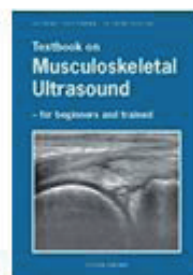
Muskuloskeletal

22. Kursus i Muskuloskeletal Ultralyd

Kurset er i samarbejde med DUDS (Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab) og giver 12 CME point.

Tid:	28.-29. januar 2019
Sted:	Skejby Sygehus, Auditorium A
Målgruppe:	Radiologer, reumatologer, ortopædkirurger, praktiserende læger og eventuelt andre med interesse for muskuloskeletale lidelser. Der kræves ingen forhåndsviden inden for muskuloskeletal ultralyd.
Indhold:	Almen basal viden om muskuloskeletal ultralyd, herunder anatomi, fysik, teknik etc. <u>Muskuloskeletale</u> skader (overbelastningsskader/idrætsskader), reumatologi, bløddelstumorer, ultralydvejledt intervention og Doppler. Demonstration af undersøgelsesteknikker (inkl. "Hands on") og interventionsmetoder (ultralydvejledte aspirationer/injektioner).
Undervisere og kursusledere:	Overlæge Lars Bolvig, Røntgenafdelingen, Århus. Overlæge Ulrich Fredberg, Diagnostisk Center, Silkeborg. Overlæge Ole Schifter Rasmussen, Røntgenafdelingen, Randers.
Pris:	kr. 3.700. Prisen omfatter kaffe og fortæring under mødet. Deltagerne sørger selv for overnatning.
Kursusbog:	<u>Textbook on Musculoskeletal Ultrasonography - for beginners and trained</u>, der er skrevet af de 3 kursusarrangører fungerer som kursusbog (vejl. pris kr. 385), men er ikke en forudsætning for deltagelse i kurset. Kursisterne får et E-learning program tilsendt ca. 1 måned før kurset. Det skal læses inden kursusstart, og det tager ca. 8 timer at gennemgå.
Tilmelding:	Skriftligt pr. e-mail: heidi.bjerre@santax.com Program om emner og forelæsere kan rekvireres ved kursussekretæren.
Tilmeldingsfrist:	2. januar 2019 - Begrænset deltagerantal. Ved afmeldinger senere end 10. januar 2018 betales fuldt tilmeldingsgebyr

Abdominal

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab og Dansk Kirurgisk Selskab
byder velkommen til

Introkursus i akut abdominal ultralydskanning
herunder FAST og E-FAST skanning

5. November 2018
Rigshospitalet, Afdeling C

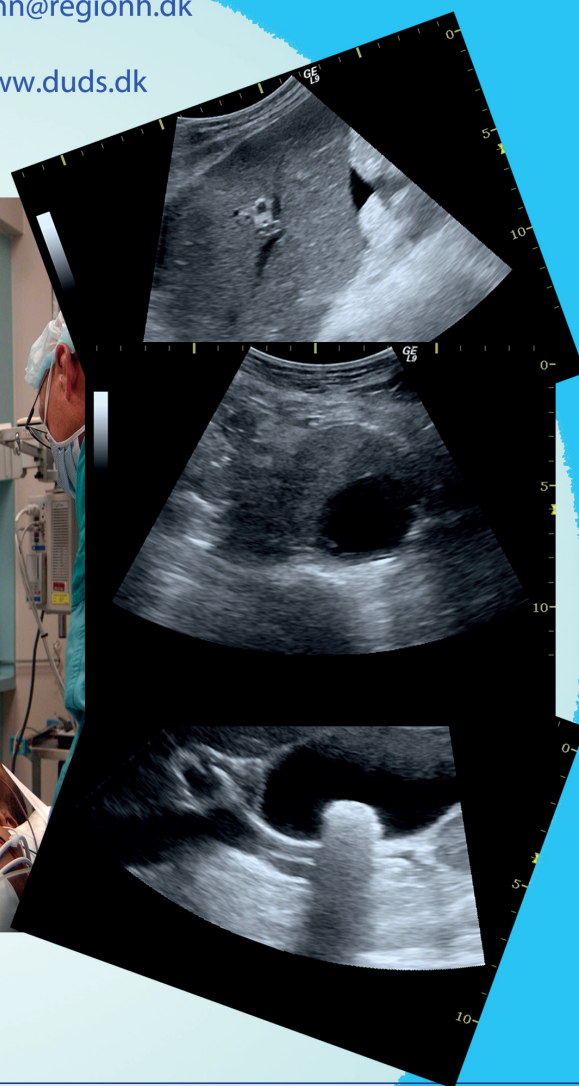
Indhold: Dette kursus er beregnet for personer, der ser en ultralydskanner for første gang, og som ønsker at komme hurtigt i gang med at skanne de mest vagtrelevante, akutte tilstande i abdomen. Kurset indeholder introduktion til FAST og Extended FAST traumealgoritmen.

Kursusafgift: 2000 kr.

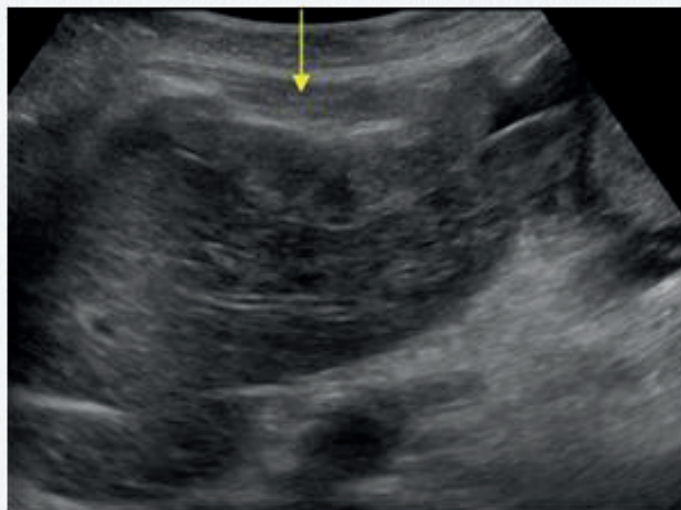
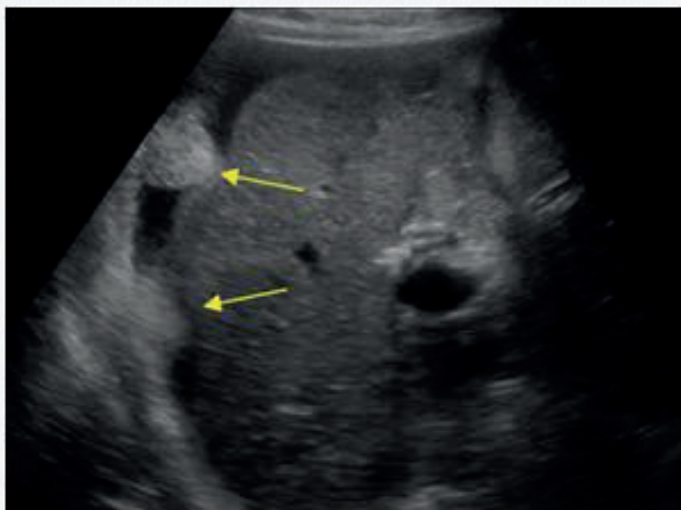
Kursusledelse: Lars Bo Svendsen, Jens Hillingsø, Andreas Hjelm Brandt og Hanne Grossjohan

Kursussekretær: Linda Schumann, linda.schumann@regionh.dk

Program og tilmelding (fra 1. August 2018) på www.duds.dk

DUDS Quiz

Hvad viser ultralydsbilledet?

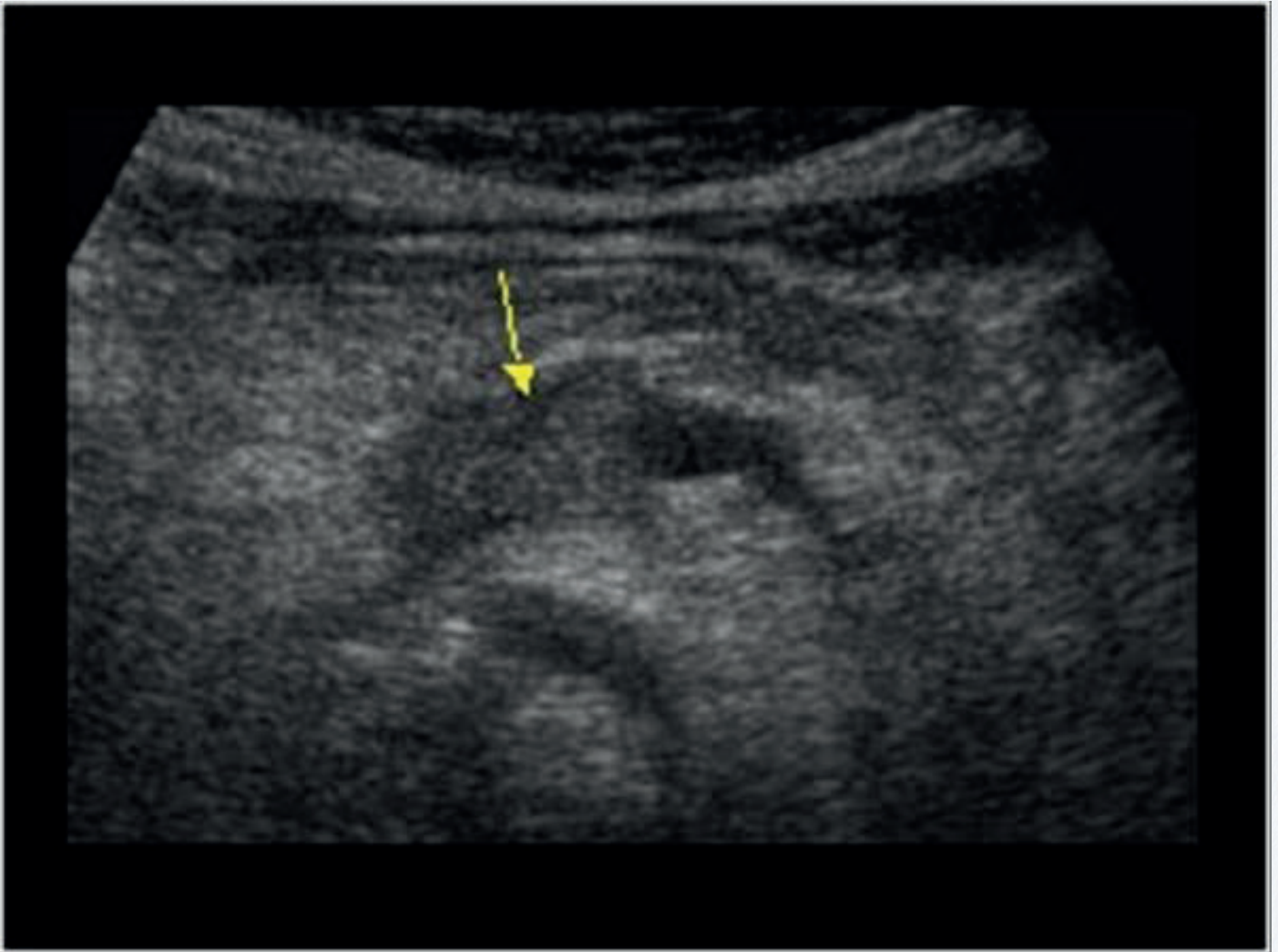
Send dit svar til redaktor@duds.dk - husk at anføre "DUDS quiz" i emnefeltet. Svarfrist den 15. februar 2019.

Der vil blive trukket lod om en præmie blandt de rigtige svar og vinderen får direkte besked pr. mail. Svaret på quizzen bringes i næste udgave af DUDS-bladet der forventes at udkomme i september 2018.

Held og lykke!

Svar på sidste DUDS Quiz

Korrekt svar:
Tumor i pancreas

Vi fik desværre i denne omgang relativt få bud på forårets quiz. Vi opfordrer til at flere gætter med i denne omgang, præmien er det værd!

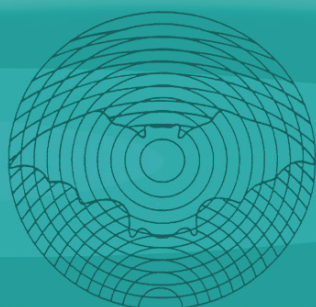
Vinderen blev for anden gang i træk radiolog Niels Bang - stort tillykke!

DUDS

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab

DUDS

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab